

Universitätsbibliothek Wuppertal

Plutarchu Chairōneōs Ta Sōzomena Panta

Continens Vitas Parallelas Graecè & Latinè

Plutarchus

Francofurti, 1620

In Crassi vitam annotationes

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1340)

ostracismo patria eiectum, in Samo mortuum, eiusque cada- uer vtri inclusum in mare abiectum fuisse. Quod autem car- cerem & compedes dixi, in Græco est κώφρον, vox dicta κώφρον πὲρ κώφρον. Erat autem lignum quod alias κλωίδε dicitur, cui son- tes ita illigabantur vt collum eorum deorsum comprimeret- tur, neque suspicere possent. Latinorum numella simile non- nihil habuisse videtur.

533. f. *Loco quindecim pratorum*] Ita perspicue in Græco est, & apud Thucydidem lib. 6. Guatinus additos tres priori- bus xv. falso dixit: ac de suo addidit iurare eos coactos, sta- tum finito bello se imperio abdicaturos.

534. c. *Epipolas*] Pars est Syracularum, de qua etiam alias. In Græco mendum est, ἐπιπλάς: quod sequutus Guatinus, nescio quid epistolarum de Niciæ aduentu commentus est. Porro Thapsus peninsula est propinqua Syraculis, in angusto sita Isthmo, & ad mare porrecta. Thucydid. prope finem li- bri sexti, in huius rei descriptione. Cuius haud scio an memi-

nerit Maro l. 3. Æneidos hoc versu, Pantagiæ Megarosque fi- nus, Thapsumque iacentem.

538. c. *Per otium dixit deliberandum*] Xyl. vertit, *Per o- tium se deliberaturum.* & annotat, βουλευσάμεν καὶ ἰσχυρά. Guatinus Statim, quod est contrarium. Iam quæ de De- mosthene inferuntur, omnino sunt eius in versione deprau- uata. καπιπυχὲν τῆ γράμῃ facile apparet esse Sententiam suam cum bono aliquo & commodo eorum quorum interest ob- tinere: & particula οὐδὲ non ad ἐπαύσατο, verum ad καπιπυχίαν pertinet. Legendum porro multitudinis numero συναχθῆ- σαι, & ad ἀμοίς, id est, collegas Niciæ reliquos, referen- dum.

542. e. *In rotam deligatus*] Xyl. vertit, *Rota alligatus est.* & annotat, εἰς τὸν ἔσχρον κατὰ δεξιῶν. Guatinus male Carcerem. Erat autem rota quæstionibus & tormentis inseruiens, cuius etiam prope finem vitæ Phocionis meminit no- ster.

IN CRASSI VITAM ANNOTATIO.

nes Guil. Xylandri & Herm. Crusarii interpretum.

Qvod initio statim huius vitæ verba hæc Plutarchi, *δοῦναι νόμους δὲ τῷ ἑτέρου ἢ τοῦ ἀδελφοῦ, τῆ γυναικὶ συνώκησε, καὶ τοὺς παῖ- δας ἐξ οὐκ ἐπιθυμίας, ἔσχεν, οὐδὲν δὲ ἦσθον καὶ πᾶσι ταῦτα, &c.* non Guatinus modo, sed & Amiotus ita interpretatur, vt dicant Crassum fratris sui defuncti uxorem in matrimonium duxisse, ex eaq; liberos procreasse: non ita leuis est momenti error, neq; disti- mulandus fuit. Nam neque scripsit hoc Plut. neque visitatum hoc Romanis eo tempore fuit, atque haud scio an vnquam quidem. Non nego verbum *συνωκῆν* aliquando esse Viuere cum altero in matrimonio, idque tam de viris quam mulieri- bus dici, *ehlich bey vobnen*: nunquam autem id verbum sua prima significatione & simplici accipi, qua est Eadem vti do- mo & habitatione, per nego. quid enim fiet vocabulo *συνωκῆν*, quod inde ductum magni est vsus? Ergo viduam illam Cras- sus secum in ædibus, eiusque etiam liberos, retinuit: quod fuit humanitatis. vt autem coniugium contraheret cum ea, & liberos procrearet, nihil attinet. Et quidem vel articulus in verbis *καὶ παῖδας* ostendit dici de fratris liberis, nam si ipse Crassus liberos hystulisset, scripturus fuisset Plutarchus, *καὶ παῖδας* (non *παῖδας*, quod priores demonstrat) *ἔσχεν*, addituroque nimirum *ἐξ αὐτῆς*. Quæ (inquis) ergo laus hic *ἐπιπλάς* seu cō- tinentiæ siue modestiæ Crasso tribuitur? Equidem ea (nisi fallor) quæ ex obiecto ei deinde stupro Vestalis intelligi possit, quasi diceret Plutarchus, ita eum habitasse cum fratris vidua, vt modestiæ & pudicitæ laudem mereretur, quan- quam ea ætate quæ ad libidinem propensior habetur: quum quidem deinde in suspicionem incesti cum sacerdote concu- bitus venerit. Hanc arbitror germanam & minime insolentem monstrosamque verborum Plutarchi esse sententiam.

543. d. *Chpidos dicens adificandi a semetipsis eueris sine aduer- sariis*] Xyl. vertit, *Aedificandi studio laborantium vires nullo aduersario a seipsis comminui dicens.* & annotat, ἔλεγε περὶ φιλο- κοδομίας αὐτῶν ὅφ' ἑαυτῶν καταλύεσθαι χωρὶς ἀνταγωνιστῶν. Non pos- sum excogitare quid vel fugerit hoc loco vel sequutus sit Gua- rinus: adeo nullum eorum quæ dixit Plutarchus, vestigium in eius interpretatione reperio. quid enim est hic de areis quas ille ciuibus suo ipsorum arbitratu concederet, fabrosq; suos præberet? Et quidem satis perspicua est sententia Græ- corum verborum.

544. c. *Hem patientiam, &c.*] Haud scio an is sit Alexander Milesius qui & Polyhistor & Cornelius est dictus, & vixisse Syllanis temporibus fertur apud Suidam. Certe exclamatio hæc magis reprehendentis rigidam Alexandri philosophiæ rationem, quam laudantis est: quod vel vocabulum *πλήμων* ostendit. Porro *ἐπιπλάς* in genere videatur posse verti id quod nos ab inuria aeris tuetur, superne impositum. Ex libro Var- ronis De Latina lingua quarto apparet, lecticam id vocabu- lum significare: quum doceat, Latinorum segestriam, id est lecticam, inde videri natam Guatinus pileum: quem aliter se- quutus est.

546. b. *Etenim quum oppidum Umbria Tuder cepisset*] Τουρ- δάσια habeo in Græco. Guatinus autem Tudertum verterat quod vt non rectum, notauerat quidam in margine. ego ta- men suspicor legisse eum (sicut legit Amiotus) *Τουδερσίαν* quomodo Umbriæ vrbs ea potuit efferrî à Plutarcho, quam Plinius (quem ego hic sequutus sum) Tuder appellat, in

Umbriæ descriptione, lib. 3. cap. 14. Apud Ptolemaeum quoq; libro Geograph. tertio, in recensione urbium quas Vilumbris (sunt autem quam Umbri orientales, *ὡς εἰπῆν*) attribuit, mendose legi suspicor Turde, Τουρδε, pro Τουδερ, nam longitu- do loci, & latitudo, adscriptæq; vicinæ vrbes satis ostendunt esse, eundem cum Pliniano. Apud Strabonem libro quinto legitur, Τουδερνευλικὸς πέλις καὶ εἰσαίμων, &c. mendose quidem, sed tamen vt Τουδερ nominari satis pateat. inde Tuders dicitur. Tudertibus & Amerinis arma in cælo concurrentia spe- ctata tertio Marii consulatu, Plinius refert capite quinquage- simo septimo libri secundi.

548. b. *P. Varinus*] Q. Varius habet Epitome Liuii Cr.

550. d. *Onatius Aurelius*] Sic est in Græco. In Pompeio, v- bi idem refertur, C. Aurelius dicitur: quod & malo.

551. b. *Cum epistola qua Catilina faceret mentionem*] Xyl. ver- tit, *Crassum scribit noctu ad se accessisse, & literas attulisse de Ca- tilina, & quesitas * quo iudicio confirmauerit conuersionem.* & annotat, ὅπως οὐκ ἐπιπλάς κατὰ δεξιῶν κατὰ τὸν Κατιλίνα, καὶ ἔχουμένω, εἰς ἡδὴ βέλαιον. Satis est apertum, locum hunc esse deprauatum. Corradus Plutarcho nimis (opinor) infensus, quum varia conquisisset quæ ei obiceret, etiam *ἐξ αὐτῆς τῆ βδοῆ* quædam arripuit: inter quæ & hic locus est. Ait enim à seipso Plutar- chum dissentire, qui quum in Cicerone hanc epistolam dicat fuisse ἀδικοῦτον, hic eam missam à Catilina testetur. Quomodo hoc Corradus ex his verbis collegerit, non video. nam quod nos mendose legimus καὶ ἔχουμένω, ipse Missam vertit: fortas- sis arrepta ex mendo cauillandi occasione. Profecto autem *πᾶσι Κατιλίνα* non est A. Catilina, sed De Catilina: vt ne si *πᾶσι* *ἔχουσαν* quidem, aut *ἔχουσαν*, aut quidquid tandem tale velit, lo- co horum verborum reponat, tamen euincere possit hoc Plutarchum hic dixisse, à Catilina scriptam vel missam episto- lam fuisse. Quod si ergo in ea à Crasso ad Ciceronem allata epistola de Catilina consilio & machinationibus aut coniu- ratione aliquid renunciabatur, (sicut Amiotus vertit in iis literis factam de Catilina mentionem) quid obstabat quo mi- nus & incertus eius esset vt tabellarius, ita etiam autor, & Romæ etiamnum commorante Catilina, Crasso aliunde af- ferretur? Ne dicam necessarium hoc non esse, vt de eadem epistola hic locus intelligatur omnino de qua in Cicerone di- catur: & quidem non vnica ibi, sed plures commemorantur. Locum asterisco signaui: mendum tollet qui librum melio- rem habebit.

552. c. *Sortientibus Syria Crasso, Pompeio Hispania obuene- re*] Quæ sequuntur, ad finem vsque Crassi, iisdem prope om- nia syllabis in Parthicum Appiani librum sunt translata. Est- que vtile conferre vtrunque codicem. ego diuersitatem le- ctionis annotare hic supersedeo. In vertendo sequutus id- sum quod videbatur mihi commodum & rectum. quod cur ita sentiam, in Dionem quædam annotans indicaui. Guati- nus sententiam hic inuertit, inuisam omnibus fuisse sortitio- nem istam scribens. Hic est *ὡς ἀκούσιος*, apud Appianum ve- ro *ἀκούσιος*, & quidem perspicua est sententia. Quum enim omnino esset Pompeio ab vrbe in alterutram provinciam proficiscendum, non ita procul abfuit Hispaniam tenens, et- iam si in eam exisset, quam si in Syriam irret. Iam quod se- quitur, *ὡς ἀμοιρίσις καὶ πολλοῖς ἡσυρία ἄγαν*, intelligitur facile,

eum viz suam iactantia & nugas apud alienos nihilque ad se pertinentem hominum turbam repressibile, quam effundebat apud domesticos. Guarinus mirum in modum hic oscitant.

553. c. *Quum salvari se ab exercitu Imperator sustinisset* Imperatoris nomen à militib. non nisi magna aliqua & ardua re gesta confecta que duci Romanorum solebat tribui. Quo maior apparuit Crassi pusillanimitas, qui vrbe modo direpta id nomen sibi imponi pateretur: nimirum qui non speraret se magno aliquo facinore id posse consequi. Quæ de imperatoris nomine dixi, ex historia Romana non sunt obscura. Cicero ipse rebus in Sicilia gestis imperatorem se dictum à militibus suis, ostendit, ad Cælium Rufum adilem curulem designatum scribens. Epistola nona libro secundo famil. & huius moris meminit, explicatque obiter eum in Philippica xiv. Appianus libro secundo Bellorum civilium, ait quondam omnib. præclarissimis facinoribus id nomen obtigisse: suo tempore et tributum qui de hostibus decem millia strauisset. vbi de Curionis in Africa rebus gestis loquitur. Varro libro quarto De lingua Latina: Prætor (inquit) dictus est qui præiret exercitui: Impetator, ab imperio populi, qui eos qui id attentasset oppressi hostis. Mandola quidem hæc sunt verba: sed ex quibus colligere tamen possumus, eum qui rem imperio populi dignam, & ad eius defensionem incrementumve facientem confecisset, imperatoris nomen meruisse. Cætera mitto, nam ne hæc quidem fuisset annotaturus, nisi interpretis error huic loco me lucem afferre iussisset: qui neque consequutum id nomen Crassum dicit, quum quidem ob acceptum id suggilletur: & cætera peruertit.

Ibid. c. *Dea Hieropolitana* Junonis nimirum Assyria. Vide omnino Luciani libellum *ἠὲ Σεινῆς θεοῦ*.

554. c. *Iuxta Zeugma* Vrbs est Euphrati imposta fluuio, nobilis apud geographos & historicos, ob pontem ibi in Euphrate ab Alexandro Magno factum ex catenis. Guarinus fluuium quendam obscure dixit.

555. a. *Lentes & salem* φακός καὶ ἄλας. apud Appianum, etiam in codice manuscripto, φακός καὶ μάζα legitur. pro quo libum aut aliquid tale licet intelligi, ex farina & humore seu liquore aliquo compactum. quod genus inferius adhibitum fuisse notum est: sicut & hoc, salem omnibus sacrificiis alias solitum fuisse vsurpari.

Ibid. c.] Is est qui apud Appianum Ἰσκαρος legitur: apud

Dionem lib. 40. Ἰσκαρος, Augarus. de quo ibi monui.

556. c. *Verum reuera fluxum quendam marinum vaste arena exercitum amplectentis* Xyl. vertit, *Sed immensi solitudinibus horribilibusque ambuis.* & annotat, *Σινῶν πηλῶν ἢ Σιν* (nam paulo inferius est *Σινῶν ἀμμου κοπορὸν ἐπαρῶσαι*) acervum seu cumulum arenæ significat: quo modo *Σινῶν ὄσειον* etiam apud Eustathium leguntur, & apud Lycophronem *Σινῶν πημάτων*. Guarinus Æstum vertit, nescio cur ita. Appianus non habet *Σινῶν*, (& quidem *Σινῶν* erat scribendum) sed *χρῶμα δεινῶν ἐρήμων*, solitudinum horribilium. quæ lectio videtur sane commodior, eamque sum sequutus.

557. e. *Acroëte aduerterunt, &c.*] Persequi omnes interpretis lapsus, breuitatis causa super sedeo. hæc autem non inelegans sententia est ab eo omiſſa: quia (opinor) quum eam in Græco deprauatam offendisset, difficultate emendandi laborabat. quanquam ea magna non est, sensum intuentibus. Cæterum ne coniecturis vllis opus esset, Appiani Parthicus facit, vbi hæc recte eguntur ita: *βροντῆς μεμιγμένον, ἔνπιος συνεισεκόπε, ὅπ' ἦν αἰδότηλον ἀκὴν παρὰ κλώτατον.* &c.

558. d. *Vel quod in compositam aciem incurrebant.*] Xyl. vertit, *Sive quod in compositum agmen incidissent* & annotat, *ἢ πὲρ συντάγμασιν ὁπλοῦσι.* ita vertendum putavi, vt aliquis saltem esset sensus: quasi diceret, quum essent experti vim Romani equitatus ordinibus suis stipari. Quod Guarinus dixit, *Præ timore ad suos reuersuri*, nihil habet Græcis verbis affine. Sane apud Appianum non *συντάγμασιν* est, sed *πέλασιν*, id est Locis palustribus. quod hic locum mihi habere non videtur. Mox Megabacchus nominatur: nomen haud scio quam Latino conueniens, aut Romano homini. Interpretes Cn. Plancum habet, nescio vnde petitum.

559. d. *Ischnas*] Legendum ex Appiano Ἰσνας. Dio videtur Ichniam nominare.

560. e. *Pernoctantes*] ἐπαυλισμένοι. Tibias hic nescio quas & cantus Guarinus commentus est, perinde atque obscurum si esset quid sit ἐπαυλιστέον.

564. c. *At qui sapientem habuerunt virum Aesopum, &c.*] Alludit ad festiuissimum Æsopi apologum, qui extat apud Stobæum in hanc sententiam. Vnumquemlibet hominem duas gestare manticas, in pectore alteram, alteram à tergo, in hanc eum sua, in illam aliorum vitia atque peccata reponere. inde fieri vt aliorum crebro, nostra nunquam aut raro perspiciamus delicta. Possem de hac re multa in medium proferre, nisi aliud agerem.

IN EVMENEM ANNOTATIONES
Guil. Xylandri & Herm. Crusarii,
interpretum.

EVmenes hic (nam fuerunt & alii hoc nomine) vnus fuit de successoribus Alexandri Magni: vt facile, cum quib. vixerit, ac quo tempore, appareat. Multa de eius rebus gestis sunt apud Diodorum Siculum lib. 18. & vita eius etiam in libello Ænili Probi (vt fertur) continetur descripta. Cardia autem patria eius, vrbs est Chersonesi Thraciæ non obscura. Antioris Sertorii vitam huic præmisit: & quia hæc incipit, *Εὐμένης δὲ* &c. cogitare possit aliquis, non abs re id factum: ac fortassis ita in aliis Græcis codicibus reperit ordinatas. Ego meum sequutus sum: neque quicquam est periculi.

584. b. *Et legiones ab amicis Alexandri recessere*] Xyl. vertit, *Orto inter regis socios & phalangem dissidio.* & annotat, Ita vocantur ii quos aulicos nos (puto) non incommode dicemus. Erant autem principes Macedonum, quorum plerosque Acrianus commemorat.

486. e. *Ipse equitibus trecentis fortissimis in agema centuriatis ἀγῆμα* vocabulum tale est quod consultius sit relinquere (quod video etiam optimos scriptores fecisse) quam vel Agmen vel quiduis aliud eius loco ponere. eius generis sunt etiam phalanx, sarissa, & multa alia ἀγῆμα (inquit Appianus in

Syriaco) *ἰσὶν ἰππέῖς ὀπληκτοί, καὶ πρὸ αὐτῶ ἀγῆμα λίγυται*, equites sunt delecti, atque inde eis nomen. Vsurpat etiam Liuius hoc nomen, & vero ita vt pateat tam de peditum lecto agmine, quam de equitatu accipi. Plura huc conferre super sedeo.

588. a. *Villarum castellarumque*] Xyl. vertit, *Villas & artes.* & annotat, *ἰπυλῆες καὶ πτερυγία.* Ad verbum esset Quadraturia, intelliguntur (opinor) castella vel arces. Quod autem paulo ante est, *Nulla habetur pernicietis ratio.* prouerbium videtur esse, quo notentur ii qui grauissimo imminente periculo, adeoque exitio, tamen aliis curis vacent, salutis suæ posthabita ratione Quod tum Alceras, Polemon & Docimus faciebant, quum quidem damnati à Macedonibus & ingruente Antigono, cum Eumene de imperio contenderent. Rectius Aristides, qui vt suos docuerit ista ambitione hostibus instantibus abstinere, ac salutis potius suæ & victoriæ parandæ curam gerere, in eius vita exposuit Plutarchus.

590. e. *Quindis*] Quinda castellum Cliciæ fuit, supra Anchialam situm, vbi thesauros suos Macedones habebant, & pecuniam regiam. Strabo lib. 14. infra in Demetrio alii.

IN SERTORIVM ANNOTATIONES
Guil. Xylandri & Herm. Crusarii,
interpretum.

586. c. *Ille discorptus ab amatoribus*] De Attibus ab apro interfectis nihil plane mihi constat Attem quidem, cuius apud Dindymenem est sanum & cultus, Phrygem fabulantur,

& eum ab apro fuisse interfectum, ex Hegeſi iſtae poeta refert lib. 7. Pausanias, quanquam fieri facile, in fabulis præsertim, potuit vt alii Phrygem, alij Syriū dicerent. Quod ad A-